

О, дивна сило чарівних пісень!

Сценарій виховного заходу учасника II Всеукраїнського конкурсу «Творчий вчитель – обдарований учень».

Ведуча:

О, дивна сило чарівних пісень!
Душа людська підвладна їм віддавна.
Недарма, ні, лунає день у день
По всіх усядах пісня наша славна...
(В. Лагода)

Звучить в запису пісня А. Островського на слова С. Острового «Пісня остається с человеком».

Ведуча. В художніх образах мистецтва, в тому числі й музиці, з давніх давен втілювалось усе те, про що мріяла і до чого прагнула людина.

Справді, хіба не про це свідчать казки – цей чудовий витвір народної фантазії з скатертями-самобранками, килимами-самольотами, чобітьми-скороходами, літаючими горбокониками, жар-птицями, золотими рибками та іншим?.. Втілюючи мрії людства, його прагнення до щастя, мистецтво не лише прикрашало нужденне життя трудового народу, але й породжувало віру в краще майбутнє, надихало на працю, на боротьбу.

В музикознавстві існує вираз «вокальна музика». Його ми досить часто чуємо в розмовах на музичні теми, в оголошеннях по радіо; цей термін нерідко зустрічається і на концертних афішах філармоній, клубів, палаців культури тощо. Всі ми його чуємо, але не всі, мабуть, знаємо, що він означає.

Походить цей термін від італійського слова *vocale* (вокале), що в перекладі означає – голосовий. Це значить, що вокальною музикою називаються твори, написані для... Як ви думаєте, для чого? (*відповідь*). Так, для голосу.

З усіх видів музичного мистецтва вокальна музика є найдоступнішою, найпопулярнішою і найулюбленішою народом. Її ми чуємо всюди. А де саме? (*відповідь*).

Ведуча. Щойно ми слухали сольний спів. А чим ансамблевий спів відрізняється від сольного? (*відповідь*). Залежно від кількості співаків ансамбль змінює свою назву. Які ж вони є? (*відповідь*). Зараз ми поспробуємо зустрітися з ними і послухати їх.

Муз. М. Лисенка, сл. Г. Гейне – «Коли розлучаються двоє» (дуєт)

Ведуча:

В лютий холод пісня нас зігріє,
В жаркий південь студить, як вода.
Хто пісень співають і слухати не вміє,
Той повік щасливим не бува.
(С. Островий)

*Звучить «Дует Одарки і Карася» із опери Гулака-Артемовського
«Запорожець за Дунаєм»*

Ведуча:

Яка краса! Усе життя в акорди перелить,
З високих дум і почуття нове життя творить.
Нести любов, будити гнів, творити чудеса...
О, віщий спів! Натхненний спів!
Яка в ньому краса!

(М. Вороний)

Музика О. Білаша, сл. М. Ткача – «Люби мене, не покинь» (тріо бандуристів)

Ведуча:

Благословенні будьте, небеса,
І ясне сонце, будь благословенне.
Нехай панує на землі краса
не шугає полум'я шалене.
Нехай панує на землі добро,
Співає мати пісню колискову,
Хай не конає батечко Дніпро
І вільно лине і далеч світанкову.

*Муз. А. Шаповаленка, сл. Т. Шевченка – «На вгороді коло броду» (вокальний
квартет)*

Ведуча. Незмінним супутником українського народу був хоровий спів. Хорове мистецтво – одне з найбільш демократичних видів мистецтва. Розрізняють хорову музику на народну, професійну, світську і культову. В музичному фольклорі хоровий спів побутує у вигляді народної пісні: колядки, щедрівки, сперічуели та інші.

Звучить колядка «Тиха ніч» (хор хлопчиків)

Ведуча:

Коли пісні мого краю
Звучать у рідних голосах, –
Мені здається, що збираю
Цілющі трави я в лугах.

(М. Рильський)

Як відомо, музика відіграла велику роль в суспільному житті кожної держави, а особливо в житті Стародавньої Греції. Музичному мистецтву греки надавали важливе морально-виховне значення. Сольний і хоровий спів та гра на музичних інструментах звучали під час спортивних змагань.

Музика була тісно пов'язана з поезією. З тих пір, як великі трагіки Есхіл, Софокл і Евріпід ввели в свої трагедії хори, значення хорової культури зросло. З'явилися люди, яких стали називати «хорегами». «Хорег» – це людина, яка брала на себе обов'язки і витрати на утримання і навчання хору. Така повинність вважалась вельми почесною в Греції. Один з таких хорегів (меценат і меломан) афінянин Лисикрат на честь перемоги свого улюбленого хору в змаганнях між хорами наказав невідомому майстру пам'ятник хору. Було це у 334-му році до нашої ери. (*фото пам'ятника*).

Вітчизняна хорова культура своїм корінням сягає у глиб віків. Надзвичайно важливо, що народ співав без супроводу музичних інструментів. А як називається такий спів? (а capella). Оскільки акапельний спів привчає співаків прислухатися співаків до звучання голосів (власного та інших хористів), то вже на кінець XVIII століття українське мистецтво набуло багаті самобутні традиції хорової творчості та виконавства.

Ще в 1591 році у Львові на привітанні київського митрополита співали 12-голосні твори.

Поліфонічна за своєю природою українська народна пісня завжди служила джерелом розвитку хорової культури. Невипадково саме українська земля породила титанів хорового мистецтва – Дмитра Бортнянського, Максима Березовського і Артемія Веделя, музика яких за багатством змісту й барв хорового звучання стає поруч з геніальними творіннями Генделя і Баха.

Музика М. Березовського «Трисвяте» (виконує хор)

Ведуча. Хоровий спів виховує естетичні якості людини, що впливають на її моральні почуття й психологію. Цієї думки дотримувались і українські композитори: К. Стеценко, Я. Степовий, В. Верховинець, М. Вериківський, М. Леонтович, О. Кошиць, М. Лисенко, С. Воробкевич.

Муз. С. Воробкевича на слова Т. Шевченка «Тече вода» (виконує хор)

Ведуча. 20-30-і роки відзначалися масовою хоровою діяльністю в Україні. Наявність хору в кожній школі передбачалася навчальними програмами. Шкільні хори проводили активну концертну діяльність серед населення. Щорічні огляди учнівської художньої самодіяльності сприяли розвитку масових хорів. Потім пройшла заміна оглядів фольклорними фестивалями, по суті, це і загубило, і знищило масовість хорів. Тому в останні два десятиріччя спостерігається втрата багатоголосих традицій хорового співу (нині юнаки й дівчата гуртом не можуть проспівати навіть в один голос і в одній тональності).

Спів є надзвичайно складним мистецтвом. Навчитись добре співати не легше, ніж оволодіти скрипкою чи фортепіано. Ще в XIII ст. Фома Аквінський говорив: «Не вміти співати так само соромно, як не вміти читати».

Укр. нар. пісня в обробці Є. Козака «Вийди, Грицю, на вулицю» (виконує хор)

Ведуча. Хоровий спів – прекрасний засіб розвитку творчих і фізичних сил людини. Він корисний навіть для професійних вокалістів. Так, Федір Шаляпін, будучи вже всесвітньо відомим співаком, звертався до хормейстера

Маріїнського театру з проханням дозволити йому поспівати в хорі, щоб «підправити» свій слух.

Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Котилася зірка»(хор)

Ведуча. Музика, пісня зокрема – це мова народу, його історія, національне багатство і культура. І треба дбати “щоб пісня завжди була ключем, щоб ніякі рок-метали не захарашували її глибинних народних джерел”. Видатний угорський композитор Золдан Кодай говорив: «Хороші смаки не можна дістати у спадок, їх треба виховувати. А зіпсувати можна вже в ранньому дитинстві. Тут потрібне профілактичне щеплення, яке маємо зробити якомога раніше. Я думав, що музичне виховання дитини починається за 9 місяців до її народження, а тепер чітко впевнений: воно починається за 9 місяців до народження матері дитини.»

Звучить хор «Блаженний день, блаженний час» із опери Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» (хор).

Ведуча. Великий український пісняр Олександр Білаш робив все, щоб наші душі збагачувались:

На білому, на чистому папері –
Душі моєї світиться екран.
І я до неї прочиняю двері,
Щоб ноти випустить на нотний стан.
Як тільки між собою розберуться –
Кому на верх самий, кому – на низ,
І між лініями, як слід, потруться,
І зроблять для мелодії карниз –
Тоді я обережно, щоб не впали,
Веду по черзі їх на висоту,
Щоб там вони для вас піснями стали
І в душах вбили пустоту.

(О. Білаш)

Звучить пісня О. Білаша на слова М. Ткача «Білі лебеді»(вокальний ансамбль)

Багата мудрість нашого народу. Так про пісню безліч складено прислів'їв:

1. Найдорожча пісня, з якою мати колисала.
2. Пісня до правди доводить.
3. Хто співає в смутку, тому полегша прудко.
4. Пісня ні в добру, ні в лиху годину не покидає людину.
5. Хто співає, той журбу проганяє.
6. Хто співає, у того робота скоро минає.
7. Пісня і праця – великі дві сили.
8. Пісня тиха і тривожна знайде друга вдалині.
9. «Болящий дух врачуєт песнопенье» (Е. Баратинський).

Ведуча. Мистецтво співу завжди стояло і стоїть на варті високої моралі і краси, що робить людину кращою, цілеспрямованішою на шляху духовного вдосконалення.

Музика М. Лисенка – «Молитва за Україну» (хор)

Ведуча:

Яка б не гріла груди позолота –
Серед своїх найвищих нагород
Вважаю пісню, вигойдану в нотах,
Що заспівав її народ.

(О. Білаш)

Стікає кров'ю пісня світова.
Співайте, люди, пісня ще жива...
Допоки ще не пізно – рятуйте, люди, пісню!
Рятуйте, люди, пісню!
Співайте, люди, нелюдам на зло,
Співайте, хором - щоб там не було!
Хай спів стрясає груди,
Співайте хором, люди!

*Всі співають «Пісню на добро» – музика І. Карабиця на слова
Ю. Рибчинського*

Матеріал використано з інтернет-джерела: <http://shkola.ostriv.in.ua/page/code-c644c5b25>